

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ З ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ДІАГНОСТИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© 2014 ЖЕЖУХА В. Й.

УДК 658.51:658.589:621

Жежуха В. Й. Методологічні положення з формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств

Метою статті є розвиток наукових положень щодо методологічних особливостей формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств. Доведено фрагментарність поглядів теоретиків і практиків на цю проблему. Обґрунтовано необхідність формування цих показників із позиції системного підходу, відтак, урахування всіх взаємозв'язків і взаємовпливів між ними, а також охоплення основоположних чинників, що визначають діагностовану інноваційну складову. За результатами дослідження виокремлено системні властивості системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств. Виявлено можливість застосування двох альтернативних підходів до формування системи цих показників, а також встановлено їхні переваги і недоліки. Наведено низку вимог, яких слід дотримуватись при виборі, розробленні та формуванні системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів підприємств промисловості. Відображено ключові питання, які повинні бути закладені в основі методологічного підходу до формування цієї системи. Наведено типологію показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств, що уможливує суб'єктам діагностики вибір відповідних індикаторів залежно від встановлених критеріїв та обмежень. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку повинні полягати у розробленні системи конкретних показників діагностики кожної інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств з урахуванням наведених у статті методологічних особливостей її формування.

Ключові слова: діагностика, індикатор, інноваційна складова, промислове підприємство, технологічний процес.

Бібл.: 15.

Жежуха Володимир Йосипович – кандидат економічних наук, доцент, заступник декана, Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)
E-mail: zezukhavj@gmail.com

УДК 658.51:658.589:621

Жежуха В. И. Методологические основы по формированию системы показателей диагностики инновационной составляющей технологических процессов промышленных предприятий

Целью статьи является развитие научных положений относительно методологических особенностей формирования системы показателей диагностики инновационной составляющей технологических процессов промышленных предприятий. Доказано фрагментарность взглядов теоретиков и практиков на эту проблему. Обоснована необходимость формирования этих показателей с позиции системного подхода, следовательно, учет всех взаимосвязей и взаимовлияний между ними, а также охват основных факторов, определяющих диагностируемую инновационную составляющую. По результатам исследования выделены системные свойства системы показателей диагностики инновационной составляющей технологических процессов промышленных предприятий. Выявлена возможность применения двух альтернативных подходов к формированию системы этих показателей, а также установлены их преимущества и недостатки. Приведены ряд требований, которые необходимо соблюдать при выборе, разработке и формировании системы показателей диагностики инновационной составляющей технологических процессов предприятий промышленности. Отражены ключевые вопросы, которые должны быть заложены в основе методологического подхода к формированию этой системы. Приведена типология показателей диагностики инновационной составляющей технологических процессов промышленных предприятий, что дает возможность субъектам диагностики выбирать соответствующие индикаторы в зависимости от установленных критериев и ограничений. Перспективы дальнейших исследований в этом направлении должны заключаться в разработке системы конкретных показателей диагностики каждой инновационной составляющей технологических процессов промышленных предприятий с учетом приведенных в статье методологических особенностей ее формирования.

Ключевые слова: диагностика, индикатор, инновационная составляющая, промышленное предприятие, технологический процесс.

Библ.: 15.

Жежуха Владимир Иосифович – кандидат экономических наук, доцент, заместитель декана, Учебно-научный институт экономики и менеджмента, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)
E-mail: zezukhavj@gmail.com

UDC 658.51:658.589:621

Zhezhuha V. Y. Methodological Grounds of Formation of the Scorecard of Diagnostics of the Innovation Component of Technological Processes of Industrial Enterprises

The goal of the article is development of scientific provisions with respect of methodological specific features of formation of the scorecard of diagnostics of the innovation component of technological processes of industrial enterprises. The article proves fragmentariness of views of theoreticians and practitioners on this problem. It justifies a necessity of formation of these indicators from the point of view of a system approach, consequently, accounting of all interconnections and interdependencies between them, and also coverage of main factors that identify the diagnosed innovation component. Pursuant to result of the study the article specifies system properties of the scorecard of diagnostics of the innovation component of technological processes of industrial enterprises. It reveals a possibility of application of two alternative approaches to formation of this scorecard, and also establishes their advantages and shortcomings. It gives a number of requirements, which have to be met when selecting, developing and forming the scorecard of diagnostics of the innovation component of technological processes of industrial enterprises. It reflects key issues that should form the basis of the methodological approach to formation of this system. It shows typology of indicators of diagnostics of the innovation component of technological processes of industrial enterprises, which gives subjects of diagnostics a possibility to select relevant indicators depending on the set criteria and restrictions. Prospects of further studies in this direction should lie in development of the system of a specific scorecard of diagnostics of each innovation component of technological processes of industrial enterprises with consideration of methodological specific features of its formation described in the article.

Key words: diagnostics, indicator, innovation component, industrial enterprise, technological process.

Bibl.: 15.

Zhezhuha Volodymyr Yo. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Deputy Dean, Educational and Research Institute of Economics and Management, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)
E-mail: zezukhavj@gmail.com

Необхідність інноваційних перетворень у вітчизняній промисловості для виведення її із кризи є беззаперечною й обґрунтованою повною мірою теоретиками та практиками. Це важливо насамперед у зв'язку із тим, що промисловість займає особливе місце в економіці будь-якої держави. Доведено, що рівень ефективності функціонування промислових підприємств безпосередньо впливає на рівень економічного розвитку і конкурентоспроможності регіону й держави загалом. Для України це ще й експортоорієнтована сфера, з огляду на що її економічний розвиток у контексті євроінтеграційних процесів набуває особливої значущості.

Вивчення теорії і практики розвитку вітчизняної промисловості дає змогу зробити висновок про те, що одними із основних причин низького рівня її інноваційного розвитку і неспроможності підприємств промисловості успішно конкурувати на зовнішніх ринках є, з одного боку, низький рівень науково-технічного потенціалу цих суб'єктів господарювання та незацікавленість їхніх працівників у генеруванні нових ідей, у розкритті свого інтелектуального потенціалу, а з іншого – нерозуміння керівниками багатьох вітчизняних промислових підприємств необхідності впровадження нових технологій управління, а також науково-технологічних та інноваційних процесів. За цих умов, а також з урахуванням значного фізичного та морального старіння виробничих потужностей (у тому числі й технологічних процесів) цих підприємств, браку обігового капіталу як для здійснення поточного виробництва, так і для розроблення нових товарів, складності залучення значних обсягів довгострокового кредитування, високої вартості кредитних ресурсів, неспроможності цих суб'єктів господарювання швидко пристосовуватись до зміни кон'юнктури ринку, значних витрат на утримання основних фондів, що не використовуються у виробничому процесі взагалі тощо виникає необхідність у визначенні конкретної ніші, у якій в існуючих умовах й із існуючими можливостями підприємства промисловості зможуть все ж розвиватись інноваційним шляхом. За цих умов актуалізується завдання розвитку теоретико-прикладних положень щодо діагностики інноваційної складової наявних у промислового підприємства технологічних процесів чи існуючих на ринку з метою визначення вищезгаданої ніші і спрямування у неї своїх ресурсів. Як відомо, одним із ключових елементів системи діагностики цієї складової є система індикаторів, що дозволяють оцінити її рівень, відтак вивчення особливостей формування такої системи є актуальним і своєчасним завданням для вітчизняної промисловості.

Значний внесок у формування і розвиток теоретико-прикладних положень діагностики інноваційного розвитку промислових підприємств, у т. ч. й усесторонньої діагностики їхніх технологічних процесів, зробило чимало вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких варто виокремити праці І. Александрова, І. Балабанова, В. Бандурова, В. Белінської, Б. Буркинського, В. Геєця, Ю. Гончарова, В. Захарченка, Ю. Іванова, С. Ілляшенка, М. Кизима, Д. Кокуріна, О. Кузьміна, О. Лапко, О. Мельник, А. Михайлової, Й. Петровича, В. Пономаренка, О. Редькіна, А. Савчука, І. Скворцова, В. Соловійова, О. Тищенко, Л. Федулової, В. Хобти, Н. Чухрай, І. Школи, А. Яковлева та ін. Попри чималу кількість напрацювань у зазначеній сфері, низка важливих завдань із вказаної тематики досі не знайшла свого розв'язання. Зокрема, попри беззаперечне визнання необхідності діагностики інноваційної складової технологічних

процесів промислових підприємств, досі у літературі не обґрунтовано методологічних особливостей формування системи показників її здійснення. А це, як відомо, може значно ускладнити процес діагностики та, з іншого боку, призвести до одержання недостовірних висновків за результатами її здійснення, відтак, прийняття необґрунтованих управлінських рішень. Слід зауважити, що результати наукових досліджень згаданих вище авторів ґрунтуються здебільшого на висвітленні актуальних завдань формування показників оцінювання інновацій й інноваційної діяльності загалом без їхнього конкретизування на рівні технологічних процесів. Усе це свідчить про актуальність тематики та її важливість для інноваційних перетворень у вітчизняній промисловості.

Завданням дослідження є розвиток наукових положень щодо методологічних особливостей формування системи індикаторів діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств.

Під час діагностики будь-якого економічного явища важливого значення набуває кількісна оцінка. Вона є формалізованою базою (тобто об'єктивними числовими даними) для прийняття різноманітних управлінських рішень, зокрема й у сфері інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. У роботі А. Турчинова [13, с. 24] визначено, що оцінити – означає «визначити рівень (величину) цінності певного об'єкта, процесу чи явища». Згідно з Великим тлумачним словником української мови показник – це: «1) свідчення, доказ, ознака чого-небудь; 2) начі дані про результати певної роботи, процесу; дані про досягнення в чому-небудь; дані, які свідчать про кількість чого-небудь; 3) те ж, що показчик (напис або який-небудь знак, що вказує на напрям руху, розташування чого-небудь тощо)» [2, с. 838]. У роботі О. Мельник [9, с. 159] вказано, що показники (бізнес-індикатори) – це кількісні вимірники властивостей, стану, розвитку підприємства, його складових і середовища функціонування, за допомогою яких суб'єкти діагностики відстежують, ідентифікують та прогнозують тенденції змін окремих сфер діяльності організації у певних умовах підприємницького середовища.

Під час діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств слід наголошувати на важливості системного підходу до формування сукупності показників. Це пояснюється, з одного боку, необхідністю врахування усіх взаємозв'язків і взаємовпливів між ними, а з іншого, – важливістю одержання різнобічної характеристики кожної діагностованої інноваційної складової, яка перебуває під впливом різних чинників. Неврахування хоча б одного істотного з них може стати причиною одержання необґрунтованих висновків і результатів. І навпаки – якщо усі показники будуть враховані разом із взаємозв'язками між ними, взаємовпливами і взаємодією, тоді можна очікувати підвищення результативності діагностики інноваційної складової технологічних процесів насамперед завдяки забезпеченню системних властивостей. Як слушно зауважує С. Мочерний [5, с. 786 – 787], у будь-якій системі показників має досягатися їхня взаємопов'язаність і порівнянність за обсягом понять і методологією вимірювання.

Як і будь-яка система загалом, система показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств повинна характеризуватись низкою системних властивостей, що, зокрема, охарактери-

зовані у роботах [1, с. 34 – 36; 6, с. 177 – 178; 9, с. 32], а саме: цілісність, впорядкованість, декомпозиційність, ієрархічність, ізолюваність, цілеспрямованість, емерджентність, динамічність, саморегульованість, саморозвиток, стаціонарність, відкритість тощо.

Як вказано у роботі А. Савчука [11, с. 63], під час формування системи показників, у т. ч. й для діагностики різних економічних явищ і процесів, можливим є використання двох підходів. Згідно з першим із них розраховується один безрозмірний показник, що в узагальненому вигляді відображає усю сукупність властивостей окремого об'єкта, що аналізується (у нашому випадку – інноваційну складову технологічних процесів промислових підприємств). Перевагою зазначеного підходу є те, що він дозволяє порівняти між собою об'єкти за сукупністю усіх характеристик та одержати однозначну кількісну оцінку, а очевидним недоліком – неможливість одного безрозмірного узагальненого показника надати інформацію щодо порівняння абсолютних значень окремих властивостей. Окрім того, такі показники мають прикладну цінність лише у процесі порівняльного аналізування окремих об'єктів, що також можна вважати їхнім істотним недоліком.

Другий можливий підхід до формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств передбачає «формування системи показників, які б характеризували різні властивості відповідного об'єкта дослідження» [11, с. 64]. У межах вказаного підходу кожен із показників діагностики повинен мати кількісний вимір та відповідне економічне трактування, що дає змогу одержати та порівнювати між собою вже не один безрозмірний показник, а абсолютні значення різних показників, кожен з яких дозволяє виявити переваги та недоліки технологічного процесу підприємства промисловості за кожною інноваційною складовою. На наступному етапі може відбуватись «згортання» цих показників в єдиний інтегральний, який виступатиме уже як безрозмірний узагальнений (як і в першому підході) та може також бути базою порівняння. Недоліком цього підходу до формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств вважається складність, а часто й неможливість порівнювати окремі властивості об'єктів через суперечливі результати порівняльного аналізу.

Про формуванні системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств слід також враховувати твердження В. Парето, за яким «на появу складної події вирішальний вплив має незначне число чинників» (принцип 20/80) [12, с. 9], а також і те, що повноту охоплення чинників впливу на інноваційну складову цих процесів повинна визначати невелика кількість показників. За твердженням одного з президентів консалтингової компанії [14], проблема надмірної кількості показників є однією з визначальних в процесі оцінювання інновацій та інноваційної діяльності. Її наслідком є величезні затрати робочого часу для збору інформації та розрахунку величин, які в кінцевому підсумку є незручними для глумачення. Окрім того, важливо враховувати доступність та можливість розрахунку таких показників з невеликими затратами як часу, так і фінансових ресурсів. Іншими вимогами, яких слід дотримуватись при виборі, розробленні та формуванні системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств, є [10, с. 47]:

- ✦ *повнота* – показники повинні охоплювати усі істотні ознаки інноваційної складової технологічних процесів;
- ✦ *достовірність (наукова обґрунтованість)* – значення показників повинні бути адекватними і такими, що відповідають реальним умовам;
- ✦ *порівняльність* – показники повинні розраховуватись за однакові часові проміжки, мати чітко виражену розмірність;
- ✦ *стійкість* – необхідно забезпечити відсутність реакції на дію чинників, що не пов'язані з явищами, які відображені у даному показнику;
- ✦ *комплексність* – показники повинні відображати прямі, обернені та багатосторонні зв'язки з іншими показниками взаємопов'язаних процесів;
- ✦ *інтегрування* – показники мають інтегруватись з однойменними показниками більш високих рівнів ієрархії;
- ✦ *динамічність* – показники повинні розкривати й адекватно відображати явища не тільки в статистиці, але і в динаміці.

Поряд із цими загальними вимогами у роботі В. Горшеніна [3, с. 47] виокремлена ще одна – гнучкість сформованої системи показників, тобто така система повинна відображати усі зміни, що пов'язані із інноваційною складовою технологічних процесів. Враховуючи результати досліджень І. Добролюбова [4, с. 47], важливо теж наголосити на важливості інноваційної спрямованості як показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів, так і способів їхнього обчислення.

Загальні методологічні основи формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств дають змогу одержати відповіді на такі ключові питання: що формувати? коли формувати? який період враховувати? звідки одержувати вхідну інформацію? хто це буде робити? що повинно бути на вході, виході? де використовувати результат?

При виборі чи розробленні показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств слід також враховувати думку Ю. Цал-Цалко, відповідно до якої будь-який показник як джерело економічної інформації слід розглядати у трьох аспектах: прагматичному (який вимагає, щоб показники оцінювання були цінними та корисними у процесі дослідження), семантичному (передбачає необхідність вивчення змістовного наповнення показників, а також взаємозв'язку між ними) та синтаксичному (вимагає забезпечення відповідної форми подання показників) [15, с. 90 – 93].

Слід теж звернути увагу на твердження В. Ковальова, який зазначає, що, розробляючи чи обираючи показники, у т. ч. й діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств, необхідно дотримуватись логічного їх поєднання у певну сукупність з чітким визначенням місця кожного з таких показників. Таким чином автор наголошує на необхідності логічної побудови сукупності цих індикаторів [7, с. 179]. Варто теж взяти до уваги твердження А. Костирко [8, с. 82], за яким «структура елементів інтегральної оцінки не може бути постійною, оскільки вона залежить від поставлених цілей та завдань дослідження».

Вивчення теорії і практики дає змогу зробити висновок про існування різних видів показників, які можуть бути обраними як показники діагностики інноваційної складової

технологічних процесів промислових підприємств. Зокрема, чимало видів показників охарактеризовано у вітчизняних енциклопедичних виданнях, словниках, а також у літературі. Однією із найповніших можна вважати типологію показників, що здійснена О. Мельник [9, с. 160]. Зокрема, автор виокремлює такі їхні види: за рівнем деталізації: агреговані й одиничні; за способом отримання: абсолютні та відносні; за сферою поширення: індивідуальні та типові; за рівнем важливості: ключові та допоміжні; за спрямуванням: ретроспективні, поточні й перспективні; за способом вираження: натуральні й вартісні; за рівнем узагальнення: елементні й інтегровані; за інтерпретаційним терміном: показники на певну дату і показники за певний період; за джерелом отриманої інформації: показники, отримані з даних статистичного, бухгалтерського, податкового, управлінського обліків, у результаті виконання спеціальних досліджень внутрішнього та зовнішнього середовища; за характером: планові і фактичні; за зв'язком із середовищем функціонування: випереджувальні, запізнілі та зіставні та ін.

Однією з ключових проблем формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств є одержання потрібної інформації з відповідних джерел, яка характеризується б повнотою, достовірністю, своєчасністю, оперативністю та точністю. Відтак, виникає необхідність використання для вирішення цього завдання не тільки джерел вторинної інформації, але й первинної.

ВИСНОВКИ

Розвиток наукових положень щодо методологічних особливостей формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств у напрямку типології цих показників, виокремлення системних властивостей такої системи, виявлення альтернативних підходів до її формування, а також встановлення низки вимог, яких при цьому слід дотримуватись свідчить про теоретико-прикладну цінність проведеного дослідження, насамперед, з метою розвитку інноваційної діяльності у промисловості.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку повинні полягати в розробленні системи конкретних показників діагностики кожної інноваційної складової технологічних процесів промислових підприємств з урахуванням наведених у статті методологічних особливостей її формування. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Башнянин Г. І.** Метрологічні економічні системи: вступ у загальну теорію і методологію формування економічних параметрів : монографія / Г. І. Башнянин. – Львів : Новий світ-2000, 2005. – 1083 с.
- 2.** Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
- 3. Горшенин В. П.** Управление инновационным потенциалом персонала корпорации : дисс. ... д-ра экон. наук / В. П. Горшенин. – Челябинск, 2006. – 327 с.
- 4. Добролюбов И. К.** Формирование системы показателей управления партнёрскими отношениями / И. К. Добролюбов // Журнал экономической теории. – 2009. – № 4. – С. 34 – 38.
- 5.** Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2 / [редкол.: ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 848 с.

6. Калмикова І. Ю. Особливості формування системи діагностики підприємства / І. Ю. Калмикова, Н. Є. Скрипник // Вісник Львівської державної фінансової академії. Серія: «Економічні науки». – 2006. – № 10. – С. 165 – 172.

7. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры: навч. посіб. / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 560 с.

8. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія / Л. А. Костирко. – [2-ге вид., перероб. і доп]. – Харків : Фактор, 2008. – 336 с.

9. Мельник О. Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій : монографія. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 344 с.

10. Меркулов Н. Н. Научно-технологическая деятельность: инновационный аспект : монография / Н. Н. Меркулов. – Одесса : Астропринт, 2007. – 120 с.

11. Савчук А. В. Теоретический основы анализа инновационных процессов в промышленности : монография / А. В. Савчук. – НАН Украины; Ин-т экономики промышленности. – Донецк, 2003. – 448 с.

12. Тимошук М. Р. Оцінювання потенціалу та планування соціально-економічного розвитку підприємств машинобудування : автореф. дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (машинобудування та приладобудування)» / М. Р. Тимошук. – Львів, 2008. – 24 с.

13. Управление персоналом : учеб. пособ. / [Общ. ред. А. И. Турчинова]. – М. : Из-во РАГС, 2003. – 488 с.

14. Хомутский Д. Как измерить инновации? / Д. Хомутский [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/strategy/section_27/article_3330/

15. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 566 с.

REFERENCES

- Bashniyan, H. I. *Metrolohichni ekonomichni systemy: vstup u zahalnu teoriuu i metodolohiiu formuvannia ekonomichnykh parametrov* [Metrological economic systems: an introduction to the general theory and methodology of formation of economic parameters]. Lviv: Novyi svit-2000, 2005.
- Busel, V. T. *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Great Dictionary of the modern Ukrainian language]. K.; Irpin: Perun, 2002.
- Dobroliubov, I. K. «Formirovanie sistemy pokazateley upravleniia partnerskimi otnosheniami» [Formation scorecard management partnership]. *Zhurnal ekonomicheskoy teorii*, no. 4 (2009): 34-38.
- Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia]. Kyiv: Akademiia, 2001.
- Gorshenin, V. P. «Upravlenie innovatsionnym potentsialom personala korporatsii» [Management of innovative potential staff of the corporation]. *Diss. ... d-ra ekon. nauk*, 2006.
- Kalmykova, I. Yu., and Skrypnyk, N. IE. «Osoblyvosti formuvannia systemy diahnostryky pidpriemstva» [Features of formation of diagnostics company]. *Visnyk LDFA. Ekonomichni nauky*, no. 10 (2006): 165-172.
- Kovalev, V. V. *Fynansovy analyz: metody u protsedury* [Financial analysis: methods and procedures]. Moscow: Fynansy u statytyka, 2001.
- Kostyrko, L. A. *Diahnostryka potentsialu finansovo-ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva* [Diagnosis of potential financial and economic viability]. Kharkiv: Faktor, 2008.
- Khomutskiy, D. «Kak izmerit innovatsii?» [How to measure innovation?]. http://www.iteam.ru/publications/strategy/section_27/article_3330/

Merkulov, N. N. *Nauchno-tehnologicheskaya deyatelnost: innovatsionnyy aspekt* [Scientific and technological activities: innovative aspect]. Odessa: Astroprint, 2007.

Melnyk, O. H. *Sistemy diahnostryky diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv: polikryterialna kontsepsiia ta instrumentarii* [Diagnostics systems engineering activities of companies: polikryterial concept and tools]. Lviv: Lvivska politehnika, 2010.

Savchuk, A. V. *Teoreticheskiye osnovy analiza innovatsionnykh protsessov v promyshlennosti* [Theoretical framework for the analysis of innovation processes in the industry]. Donetsk: NAN Ukrainy; Institut ekonomiki promyshlennosti, 2003.

Tymoshchuk, M. R. «Otsiniuvannia potentsialu ta planuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku pidpriemstv mashynobuduvannia» [Evaluation of capacity planning and socio-economic development of machine building]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: spets. 08.00.04*, 2008.

Tsal-Tsalko, Yu. S. *Finansovyi analiz* [Financial Analysis]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2008.

Upravlenie personalom [Personnel management]. Moscow: RAGS, 2003.

УДК 005.584:005.591.6

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ КОНТРОЛІНГУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

© 2014 АЛЬОШИН С. Ю.

УДК 005.584:005.591.6

Альошин С. Ю. Управление инновационным развитием предприятия на засадах контролінгу: теоретичний аспект

У статті розкрито теоретичні аспекти управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу як інтегрованої системи інформаційно-аналітичної підтримки процесів прийняття рішень, що доповнює та встановлює логічні зв'язки між базовими категоріями та спеціальними поняттями, які дозволили уточнити сутність поняття «управління інноваційним розвитком підприємства на засадах контролінгу», а саме: інформаційно-функціональна система, що орієнтована на розв'язання завдань інноваційного розвитку підприємства шляхом застосування сучасних концепцій менеджменту, зокрема, системи планування, аналізу, обліку та контролю, для досягнення синергетичного ефекту від їх цілеспрямованого функціонування та прийняття ефективних стратегічних та оперативних рішень з метою забезпечення реалізації поставлених цілей.

Ключові слова: підприємство, управління, розвиток, інноваційний розвиток, контролінг.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 58.

Альошин Сергій Юрійович – асистент, кафедра економічного аналізу та обліку, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: aleshin.sergei777@yandex.ua

УДК 005.584:005.591.6

Альошин С. Ю. Управление инновационным развитием предприятия на основе контроллинга: теоретический аспект

В статье раскрыты теоретические аспекты управления инновационным развитием предприятия на основе контроллинга как интегрированной системы информационно-аналитической поддержки процессов принятия решений. Такой подход дополняет и устанавливает логические связи между базовыми категориями и специальными понятиями, что позволяет уточнить сущность понятия «управление инновационным развитием предприятия на основе контроллинга». Сделан вывод о том, контролинг – это информационно-функциональная система, ориентированная на решение задач инновационного развития предприятия путем применения современных концепций менеджмента – в частности, системы планирования, анализа, учета и контроля для достижения синергетического эффекта от их целенаправленного функционирования и принятия эффективных стратегических и оперативных решений с целью обеспечения реализации поставленных целей.

Ключевые слова: предприятие, управление, развитие, инновационное развитие, контролинг.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Библ.:** 58.

Альошин Сергей Юрьевич – ассистент, кафедра экономического анализа и учета, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: aleshin.sergei777@yandex.ua

UDC 005.584:005.591.6

Alyoshyn S. Y. Managing Enterprise Innovation Development on the Basis of Controlling: Theoretical Aspect

The article reveals theoretical aspects of management of enterprise innovation development on the basis of controlling as an integrated system of information and analytical support of decision making processes. Such an approach supplements and establishes logical connections between basic categories and special notions, which allows clarification of the essence of the «management of enterprise innovation development on the basis of controlling» notion. The article draws a conclusion that controlling is an information and functional system, oriented at solution of enterprise innovation development tasks through application of modern management concepts, in particular, system of planning, analysis, accounting and control for achieving the synergy effect from their purposeful functioning and making efficient strategic and operative decisions with the aim of ensuring realisation of the set goals.

Key words: enterprise, management, development, innovation development, controlling.

Pic.: 1. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 58.

Alyoshyn Serhiy Yu. – Assistant, Department of Economic Analysis and Accounting, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: aleshin.sergei777@yandex.ua

Багатовекторність розвитку сучасних підприємств і зростання їх активності на світових ринках зумовлюють необхідність вдосконалювання процесів управління, вимагають підвищення ефективності діяльності, забезпечення високого рівня інноваційності та постійного розвитку підприємства. Дослідження показують,

що інноваційний шлях розвитку підприємств є загально-визнаним у всьому світі, що, зокрема, знайшло своє відображення у стратегії економічного розвитку Європейського Союзу на період до 2020 року [43]. Також про це свідчать обсяги зростання фінансування наукових досліджень підприємницьким сектором країн ЄС: у порівнянні з 2007 р.